

Kam Tang ki Ràn mu Puus Mindong (J. P. Bess) MBTC Panyam

Kam Tang ki Ranran nLipo Mwaghavul Mpee Nyem di Mo Kì ten Man Tang ki Ran Mee Lipo Diici

Sat Yaghal mu Kám ni: Ngu Mwaghavul nne “Gurum a as wa? Kat bish be a nkyeen mpee shit a yil.” Dikaam Yenle sat nne shii kè sumpo koo bighitpo diisi ni a nne koo di gurum pibish aa, koo di wuri mumwen aa, be ba a nkaghan wuri ki as kas. Mpeedi gurum ki sar di wuri mmak cin mbii mo dishik shini shini. Po mini a zeen. Koo di as ki gukpee, be gurum ki katpo ki wurii mak ran mbii di wuri sat ni a riran. Naan cin sèen ki màn mu ranran mmun gurum mo a mpeeku mu mak shaar di ashak ki Wuri. Ni aasi be sèen ki màn mu tang ki ranran ki koghop ni har pu Naan di. A Naan shee ran Po Firi ni mmun Dinshee 31:18, 32:16

Peetang mu wang kám ni: Joshuwa 1:8 - Taji a mander ntang wàar diisi ni mo kas, amma a nnaa ntang mo ki cin pan nkaa mo par ki puus, ku a tap dii mo, ku a cin koo a meye di mo di a riran mbut ngarvip (takarda) mu wàar ni mo, dangbe a nkat diiret mbut ndak fwagha mo jir, ki a nse koghorong zak.

Jep shifit (alfabet) mu tangran ni mo: Katdang aa ten a man tang ki ranran mmee lipo diici, be lipo mwagha a gwom ki puk. Kadang aa ten a man tang ki ran po nNaat ki po nGween be a nkat tang ki ran po Mwaghavul shang met mmo jir. Mumun muu tang a mbii di mo ran ni met mumo. Ki mumun muu ran a mbii di muu sat ni met mumo. Ni aasi be kat a man jepjwal mu ran ni mo bejee. A man jep jiraap ni mo ki jep zilang ni mo. Jir kè mo a 31.

Jep jiraap ni mo a 6, ki jep zilang ni mo a 25. Mun nshee a shi kam jiraap ni mo, be mu kam pak jep zilang ni mo di ba mun ki mo mbut mu po nNaat koo po nGween di muu ten mu man ni mo kas. Mo a:

1. a) Mun di ki jiraap diidut mo, ki diishwàl mo.

Mun nshee a shi diidut ni mo dang diishwàl ni mo:

<i>a</i>	<i>ba</i>	<i>tap</i>	<i>car</i>
<i>e</i>	<i>ben</i>	<i>pet</i>	<i>mes</i>
<i>I</i>	<i>tip</i>	<i>Pil</i>	<i>cin</i>
<i>i</i>	<i>kin</i>	<i>kir</i>	<i>git</i>
<i>o</i>	<i>tok</i>	<i>lok</i>	<i>kor</i>
<i>u</i>	<i>pus</i>	<i>kut</i>	<i>pun</i>

1. b) Jiraap diishwal mo:

<i>aa</i>	<i>baa</i>	<i>taap</i>	<i>caar</i>
<i>ee</i>	<i>been</i>	<i>peet</i>	<i>mees</i>
<i>ii</i>	<i>tiip</i>	<i>piil</i>	<i>ciin</i>
<i>ii</i>	<i>kiin</i>	<i>kiir</i>	<i>giit</i>
<i>oo</i>	<i>took</i>	<i>look</i>	<i>koor</i>
<i>uu</i>	<i>puus</i>	<i>kuut</i>	<i>puun</i>

2. Kam dogho/doo mo: A jep jiraap ni mo ki dogho/doo ni, ki mpee dogho diishwàl be moo le a nkaa dinshee ni mbejee. Moo ran mo a kaa shiingoo mo si. Mun ki dogho di mo gul mo kun (3) bejee; di ni kàkaa (ʹ), ki di ni siso (-), ki di ni shisham (˘).

kúm cáan bél kús tár pák

kūm caan bel kus tar pak

kùm càan bèl kùs tàr pàk

3. Zilang di ba mun ki mo, dang, koo ba moo ran mo mpo nNaat koo po nGween kas:

b ba ba baan baan ben ben

d dák dak daar daar des des

gh gha ghar gar har

ng ngan gan ngang gang

sh sham sam shaar saar

ny nyam yam nyang nang yang

4. Mun di ki “gwàn” mbut mpo funu ni, di moo ran ni a ar mo kun, “m”, koo “n”, koo “ng”:

4. a) mPanyam, mBwoonpe, mBwai, mMangu

4. b) nciwe, ndumu, nfut, ngal, nhaal nhaal, njanglumwat, nkoor, nluu, nnar, nrumbaas, nsuncaar, ntas

4. c) ngang, ngau, nggau, ngaa, nggaa, ngang, nggang

5. Mwaghavul Alfabet

Aa as, aghas **Bb** been, kibinang **Bb** bel, diiben **Cc** caa, kicar

Dd daam, kudul **Dd** dang, didaar **Ee** pel, kiper **Ff** feer, kufurum

Gg ging, kigong **Hh** haal, hambal **Ghgh** ghir, jaghas **Ii** ting, ndishii

Ii irong, kim	Jj jep, mijaa	Kk kuluk, cukkur	Ll lu, cilem
Mm muluu, ndumu	Nn ning, mburnaa	Ngng ngang, nkungguleng	Oo or, com
Pp pupwap, kipak	Rr ran, gurum	Ss sar, kisak	Shsh shang, ndushuu
Tt tum, kutar	Uu ulu, puus	Vv vum, divuun	Ww wup, tuwan
Yy yang, waryaa	Nyny nyam, dinyang	Zz zar, nzimen	

6. Mbii mu cìn ntulu mpee bit: A mang pee ku a tang Po kà Naan Diifang (Tuwoorpo Shi Toghom Diipoo mu Mwaghavul) ni di ndighin bit mindong. A lap haal mu tang Po Naan ni shipuus shipuus. Koo puus diidang ye be ni ki pee di a ntang mpee puus mini. Kat a kyes be a pet wan ku wan pilang wagha di. A naa sum fina ki sumduu mu meermwaan fina di nkyes kà haal ni. Diiret kà Daa Yaawe, Naan funu ashak ki wagha/wii. Ni aasi.